

รู้จักสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง

ทำไม...ต้องมี..สภาชนเผ่าพื้นเมือง

กลุ่มคนที่เรียกตนเองว่า “ชนเผ่าพื้นเมือง” นั้น ได้นิยามตัวเองว่าเป็น กลุ่มคนที่มีความสืบเนื่องทางประวัติศาสตร์ มิได้เป็นกลุ่มครอบงำทางเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาตนเองว่ามีความแตกต่างไปจากภาคส่วนอื่นๆ ของสังคม และกลายเป็นผู้ด้อยหรือขาดโอกาสในกระบวนการพัฒนาของรัฐ มีความมุ่งมั่นที่จะอนุรักษ์ พัฒนา และสืบวิถีชีวิต อัตลักษณ์และระบบภูมิปัญญาเฉพาะสู่คนรุ่นอนาคต อันเป็นไปตามแบบแผนทางวัฒนธรรม สถาบันทางสังคม และระบบนิติธรรมของตน ประการสำคัญคือมีการยอมรับและนิยามตัวเองว่าเป็นชนเผ่าพื้นเมือง

กลุ่มคนเหล่านี้ ถึงแม้ว่ารัฐไทยมีนโยบายและแผนงานพัฒนาช่วยเหลือมาตลอด แต่ปัญหาหลายอย่างก็ยังคงอยู่ เช่น

- การไม่ยอมรับในอัตลักษณ์และการมีตัวตนในฐานะเป็นชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย
- มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การประกาศเขตป่าสงวนและป่าอนุรักษ์ทับที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของชุมชน การอพยพโยกย้ายชาวบ้านออกจากพื้นที่คุ้มครอง การจำกัดการพัฒนาในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ฯลฯ
- การไม่ได้รับสถานะและสิทธิความเป็นพลเมืองไทย
- ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- การถูกกลืนทางวัฒนธรรม ภาษา และวิถีชีวิต
- การส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ ทำให้ต้องพึ่งพาระบบเศรษฐกิจจากภายนอก เพิ่มภาระหนี้สิน เป็นต้น
- การไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของตนเอง

ทำให้ชนเผ่าพื้นเมืองต้องกลายเป็น “คนชายขอบ” และเป็น “พลเมืองชั้นสอง” ฯลฯ ส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจในวิถีชีวิตของชนเผ่าพื้นเมือง และกระบวนการแก้ไขปัญหาของรัฐที่ผ่านมาที่มีความล่าช้า เช่น การลงรายการสถานะบุคคล (สัญชาติ) และการแก้ไขปัญหาสิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ

ประเด็นปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้พี่น้องชนเผ่าพื้นเมืองจากภาคต่างๆ เห็นพ้องร่วมกันว่า “ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา ด้วยตัวเอง” โดยได้ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในงานมหกรรมชนเผ่าพื้นเมืองในปี ๒๕๕๓ ที่จะจัดตั้ง “สภาชนพื้นเมืองประเทศไทย” ขึ้นมาเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาของชนเผ่าพื้นเมืองด้วยกันเอง ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของปฏิญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิชนเผ่าพื้นเมือง (UNDRIP)

เส้นทางการขับเคลื่อนเพื่อจัดตั้ง สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย

เส้นทางการขับเคลื่อนเพื่อให้มีการจัดตั้งสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทยพอจะแบ่งออกเป็น ๔ ระยะ คือ ๑) การประกาศจัดตั้งสภาฯ ๒) การออกแบบสภาฯ ๓) การรณรงค์และผลักดัน ๔) การรับรองอย่างเป็นทางการ

ระยะที่ ๑ การประกาศจัดตั้งสภาฯ มีขึ้นในปี ๒๕๕๓

ระยะที่ ๒ การออกแบบสภาฯ (๒๕๕๕-๒๕๕๗) แบ่งเป็นสองช่วง คือ ช่วงที่หนึ่ง เป็นช่วงการยกร่างกรอบเนื้อหาของสภาฯ มีกิจกรรมที่สำคัญ อยู่หลายอย่าง คือ การศึกษาตัวอย่างรูปแบบการจัดตั้งสภาจากที่ต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการพัฒนากรอบเนื้อหา การจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมา เพื่อยกร่าง พ.ร.บ สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย และการหารือกับผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานสังคมและกฎหมาย ช่วงที่สอง เป็นช่วงของการทำความเข้าใจและทำประชาพิจารณ์เพื่อรับรองร่างเนื้อหาของสภาฯ โดยได้ทำกิจกรรมใน ๓ ระดับ คือ การทำความเข้าใจสภาฯ ในระดับกลุ่มหรือข่ายเผ่า สองการทำความเข้าใจสภาฯ ในระดับข่ายภาค และสาม การจัดเวทีสมัชชาระดับชาติ ซึ่งจะจัดในช่วงวันที่ ๒๘-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ โปธิวิซชาลัย อ.แม่สอด จ.ตาก

ระยะที่ ๓ การรณรงค์และผลักดัน หลังจากที่ยกร่าง พ.ร.บ. สภาฯ และธรรมนูญสภาฯ ผ่านความเห็นชอบจากเวทีสมัชชาระดับชาติแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นการรณรงค์สาธารณะ รวมทั้งการทำความเข้าใจในเชิงลึกให้กับแต่ละข่ายเผ่าด้วยเพื่อให้ สภาฯ สามารถดำเนินงานได้จริง

ระยะที่ ๔ การรับรองอย่างเป็นทางการ เป็นขั้นตอนสุดท้าย ของการผลักดันให้มีกฎหมายเฉพาะสำหรับชนเผ่าพื้นเมือง

สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย มีบทบาทหน้าที่อะไรบ้าง

สภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและส่งเสริมการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม การศึกษา ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และสิทธิมนุษยชนของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เป็นสถาบันหลักของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยในการกำหนดนโยบายองค์กร หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
2. เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และข้อมูลข่าวสารของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย
3. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. ค้ำครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย

5. อนุรักษ์ ส่งเสริม และฟื้นฟู อัตลักษณ์ วัฒนธรรมอันดีงาม ภูมิปัญญา โครงสร้างการปกครองตามจารีตประเพณีของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย
6. เสนอแนะ ให้คำปรึกษาต่อภาครัฐ หรือภาคเอกชนในนโยบายหรือกิจการหรือโครงการใดๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย
7. ติดตามและรายงานผลการดำเนินการ ศึกษาผลกระทบ ประเมินผลในนโยบายหรือกิจการหรือโครงการใดๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย
8. เป็นกลไกในการแสวงหาความร่วมมือในการพิทักษ์และปกป้องสิทธิมนุษยชน ทรพัสสินทางปัญญา สิทธิชนเผ่าพื้นเมืองของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย ในระดับพื้นที่ ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ
9. จัดทำรายงานประเทศในประเด็นชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อเสนอต่อ คณะรัฐมนตรี รัฐสภา และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
10. แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการด้านต่างๆ ตามที่สภาเห็นชอบ
11. พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงาน โครงการ และงบประมาณของสำนักงานสภาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย
12. จัดตั้งสถาบันศึกษาชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
13. สนับสนุน ส่งเสริม วิจัย และพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งขององค์กร ชุมชน ชมรม และผู้นำของกลุ่มประชากรชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย
14. ส่งเสริมให้มีระบบสื่อสารสนเทศในภาษาของชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
15. สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อจัดทำแผนงานโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง
16. ส่งเสริมเรื่องอาชีพและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรม

ความท้าทายในการขับเคลื่อน

สภาจะเกิดและเดินไปได้ราบรื่นหรือไม่ขึ้นอยู่กับ ความร่วมมือ และความพร้อมของแต่ละฝ่าย นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับภาครัฐด้วยโดยเฉพาะการยอมรับและการเคารพในอัตลักษณ์และวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การรับรองสิทธิ และการมีนโยบายและมาตรการมาสนับสนุนและส่งเสริมสิทธิชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทยได้อย่างจริงจัง